

Välfärd framför vinst

Vänsterpartiets förslag till
mål och budget 2016-2017

Vänsterpartiet i Haninge
vansterpartiet@haninge.se
08-606 83 60

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2 Mål och uppdrag för 2016-2017	2
2. Kommunens styrmodell.....	6
2.1 Definition av begrepp i styrmodellen	6
2.2 Finns andra mål än fullmäktiges mål i styrmodellen?.....	8
2.3 Samband mellan styrdokument och styrmodellen.....	8
2.4 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning.....	9
3. KF:s mål, uppdrag och styrtal för 2016 – 2017.....	10
3.1 Målområde – ekologisk hållbarhet	10
3.2 Målområde – social hållbarhet.....	11
3.3 Målområde – ekonomisk hållbarhet.....	13
4. Nämndvisa ramar, direktiv och uppdrag för 2016-2017.....	15
4.1 Kommunstyrelsen	16
4.2 Grund- och förskolenämnden	19
4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	21
4.4 Kultur- och fritidsnämnden	22
4.5 Socialnämnden	24
4.6 Stadsbyggnadsnämnden	26
4.7 Äldrenämnden	27
4.8 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB	29
5. Investeringsbudget för 2016 och plan för 2017-2018	30
5.2 Grund- och förskolenämnden	32
5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	33
5.4 Kultur- och fritidsnämnden	34
5.5 Socialnämnden	34
5.6 Stadsbyggnadsnämnden	34
5.7 Äldrenämnden	35
5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB.....	36
6. Ekonomisk plan 2016-2018	37
7. Ekonomi- och verksamhetsstyrning.....	39
7.1 Intern kontroll.....	39

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval.....	39
7.3 Interna resultatenheter.....	39
7.4 Lokalfrågor.....	40
7.5 Delegationsordning och attestreglemente	42
7.6 Drift-och investeringsbudget, över- och/underskott samt tilläggsanslag.....	42
7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet	43
7.8 Uppföljning och återrapporering.....	43

Förslag till beslut

1. Vision mm fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
2. Kommunensstyrmodell fastställs enligt samarbetskoalitionens förslag
3. Kommunfullmäktigesmål fastställs för 2016-2017 enligt samarbetskoalitionens förslag
4. Nämndvisa mål och ramar fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
5. Investeringsbudget för 2016 med investeringsplan för 2016-2018 fastställs enligt samarbetskoalitionens förslag
6. Ekonomisk plan för 2016-2017 fastställs enligt samarbetskoalitionens förslag
7. Kommunens principer för ekonomi och verksamhetsstyrning framställs enligt koalitionen förslag.
8. En låneram medges som inkluderar Tornbergets upplåning till ~~2 200 mkr.~~ 2 900 mkr
9. Utdebitering fastställs till 20,08 per skattekrona, vilket var skattesatsen 2010.

1. Inledning

1.1 Vision för Haninge kommun – En organisation byggd av solidaritet

Invånarna i Haninge deltar i att utveckla kommunen till en alltmer demokratisk organisation utifrån solidariska värderingar; alla människors lika värde, oavsett ålder, utbildning, kön, sexuell läggning, funktionsvariation eller etniskt ursprung. Föreningar, enskilda och grupper är med och utvecklar kultur- och föreningslivet. Kommunen och övriga samhällsinstitutioner samverkar och bjuder in medborgare till dialog före beslut.

Haninge Bostäder har stärkt sin position som allmännyttigt bostadsföretag. Hyrorna hålls nere och fler hyresrätter byggs även i attraktiva lägen. Bostadsförmedlingen garanterar alla en bostad till rimlig hyra. I Haninge finns lika delar egna hem, bostadsrätter och hyresrätter. Hälften av hyresrätterna ägs av kommunens bostadsbolag och förmedlas via kommunens bostadsförmedling.

Barns bästa sätts i främsta rummet i alla beslut där barn och unga berörs. Barnkonsekvensanalyser görs även i samhällsplaneringen. Kommunen samverkar aktivt med högskolor som finns representerade i kommunen i olika former för att stimulera barns lärandeprocesser på bästa möjliga sätt.

Kommunfullmäktige beslutar om fördelning av resurser utifrån de övergripande politiska målen om demokratisk utveckling och solidarisk fördelning. Kommunens nämnder genomför målen.

Många har uppdrag som fritidspolitiker. De samarbetar med invånarna som får god kännedom om det politiska arbetet. Nämndernas sammanträden är i princip offentliga. Kommunala beslut finns sedan länge att hämta via Internet som är tillgängligt på alla bibliotek som finns i alla kommundelar liksom på kommunens medborgarcentrum.

I de olika verksamheterna t ex äldreboenden och idrottsanläggningar finns styrelser som utsetts av dem som använder de olika tjänsterna. Skolor och förskolor har föräldra- och elevstyrelser med stort inflytande över verksamheterna. Haninges ungdomar har hög andel som går vidare till gymnasiet och högskolor. Kvalitén i undervisning och inom förskolorna följs upp via fortlöpande kompetensutveckling. Ett tydligt genusarbete är förankrat i både för och grundskolan och personalen får kontinuerligt fortbildning.

Alla verksamheter följs upp och utvärderas så att de fungerar i enlighet med de politiska målen. Varje kommundel har en nämnd dit politiker väljs direkt av invånarna. Lokala skillnader i politiska val tillåts slå igenom i kommundelsnämndernas sammansättning.

Haninge kommun har utsetts till Sveriges bästa arbetsgivare. Kommunledning och fackliga organisationer har en god och respektfull kommunikation. Personalen har en rimlig arbetssituation och arbetstid samt en god och utvecklande arbetsmiljö. Den känner trygghet och värdighet i sitt arbete. Arbetsuppgifter och förväntningar är tydligt definierade och genom den kontinuerliga

kompetensutvecklingen upplever de flesta arbetstillfredsställelse. Personalen påverkar sin arbetssituation och de fackliga organisationernas kunskap tas tillvara och bidrar till den positiva utvecklingen.

Kommunen har ett tydligt och aktivt arbete som rör frågor kring miljö och klimat och arbetar ständigt med att utveckla detta. Alla kommunala verksamheter har en miljöplan att utgå ifrån och kommunen underlättar för medborgarna att vara miljövänliga och klimatsmarta genom bra kollektivtrafik, gång och cykelbanor och effektiva sätt att källsortera.

All kommunal verksamhet är till stor del skattefinansierad. De fåtal avgifter som finns fungerar som styrmedel t ex inom miljö- och energiområdet.

Kommunen bidrar till att frigöra alla människors resurser och utjämna skillnader i levnadsvillkor. Alla får förutsättningar att delta efter förmåga och skapa sig ett gott liv.

Kommunens ansvar är att på bästa sätt förvalta, samverka, hushålla och fördela invånarnas gemensamma resurser så att invånarna i Haninge trivs och upplever goda förutsättningar att skapa sig ett gott liv. Barn och ungdomar garanteras en god start i livet i Haninge.

Vänsterpartiet i Haninge föredrar ovanstående mål som styrande inför budgeten 2016-2017.

1.2 Mål och uppdrag för 2016-2017

Vänsterpartiets politik för god ekonomisk hushållning

Vänsterpartiet utgår från 2010 års skattenivå. Det innebär 51,2 mnkr extra att investera i kommunens välfärd.

Vänsterpartiet menar att det under en övergångsperiod är nödvändigt att göra avsteg från överskottsmålet för att redan från början kunna täcka oförutsedda kostnader och satsa på områden där kommunens verksamhet inte ligger i fas med riksgenomsnittet. För 2016-2017 föreslås därför ett överskottsmål på 1 %, vilket innebär 52,1 mnkr extra för investeringar i Hanninges välfärd.

Vänsterpartiet anser att våra invånares skattepengar inte ska gå till verksamheter där privata aktörer skapar sig egna förmögenheter. De vinster som idag görs via skolpeng etc. ska oavkortat föras tillbaka in i verksamheten. Den konkurrens som majoriteten säger sig vilja uppnå för ökad valfrihet och kvalitet har sällan blivit resultatet. Däremot kan multinationella koncerner lägga anbud som små företag inte kan konkurrera med. Speciella stödtjänster kan behöva handlas upp men däremot behövs ingen generell policy för konkurrensutsättning.

Stordriftsfördelar ska beaktas vid inköp och lokalutnyttjande. Drift- eller entreprenader och avknoppning ska stoppas. Det fördyrar verksamheten med ökad administration och byråkrati som följd och försvårar samverkan. Helhetssynen och den demokratiska kontrollen försvagas.

Det är viktigt att göra allt för att undvika uppsägningar och att inte öka antalet arbetslösa genom att avskeda personal som behövs i kommunens kärnverksamheter. För kommunens anställda ska en tjänst på heltid vara en rättighet, en tjänst på deltid en möjlighet.

Många människor saknar möjlighet att köpa sina bostäder. Andra är inte intresserade av att köpa utan vill hellre hyra bostad. Också företag önskar tillgång till hyresrätter för sin personal. Det är en konkurrensfördel både för dem och för kommunen. Därför är det dålig ekonomisk hushållning att låta det magra beståndet inom Haninge Bostäder omvandlas till bostadsrätter. Det ska därför vara kommunens ambition att verka för en markant ökning av hyresrättsbyggandet. Haninge Bostäder bör äga åtminstone hälften av kommunens hyresrättsbestånd. Vi ser det också som nödvändigt att se över ägardirektiven till Haninge Bostäder och ge nya direktiv som stämmer överens med våra ambitioner för kommunens egna bostadsbolag.

Tillräcklig personaltäthet, folkhälsosatsningar, utbyggd företagshälsovård, delaktighet, kvalitetsdeklarerade tjänster, facklig samverkan samt tydliga uppdrag till de anställda bidrar till att resultaten i arbetsplatsundersökningarna förbättras och sjukfrånvaron minskar. De verksamheter som har höga sjukskrivningstal bör få extra personal framför allt inom barn- och äldreomsorgen. Konkurrensutsättning av kommunal verksamhet ska upphöra.

Kommunen ska ha ändamålsenliga lokaler och moderna system för administrativ hantering. När kommunen ställer av lokaler förutsätter vi att det sker i samråd med personal och brukare och att kvarvarande lokaler är hälsosamma och ändamålsenliga.

Utveckling och tillväxt

Hälften av de nya bostäderna bör upplåtas som hyresrätter för att tillgodose invånarnas behov och även företagens. Haninge Bostäder bör erbjudas köpa nya hyresrätter i detta område för att få ett utökat bestånd.

I ett samverkansprojekt mellan skola och arbetsförmedling har ungdomar fått bra hjälp till fortsatta studier eller arbete. Vi stödjer fortsättningen av denna insats. I en kommun som Haninge med många lågutbildade är det särskilt viktigt med möjligheten att återuppta studier som vuxen. Lärande ska kunna erbjudas hela livet. Kommunala vuxenutbildningen ska därför förberedas och utvecklas för nya grupper studerande. Kommunen ska också aktivt samverka med de högskolor som finns i kommunen genom olika projekt i syfte att underlätta för Haninges elever att ta klivet från gymnasieskola till högskola.

Den sociala miljön i Jordbro ska särskilt uppmärksammas och träffpunkter ska finnas för alla medborgare oavsett ålder. Vi föreslår därför att medborgarcentrum inrättas först i Jordbro för att motverka segregation och minskande servicenivåer. När ekonomin tillåter ska detta inrättas i Haninges samtliga kommundelar. En ny högstadieskola i Jordbro skulle också gynna utvecklingen. En grundskola i varje kommundel är en förutsättning för levande och utvecklande kommundelar.

Medborgaren i centrum

Genom en aktiv bostadspolitik och en solidarisk fördelningspolitik mellan kommundelarna och därmed dess förskolor och skolor ökar integrationen. Fler forum för inflytande ökar deltagandet i det politiska livet.

Genom snabba insatser från närpolis och samverkan med sociala myndigheter och lokalbefolkningen stävjas brottslighet och missbruk i ett tidigt stadium. Goda fritidsmöjligheter och goda sociala bostadsmiljöer främjar tryggheten i Haninge. Kvalitetsdeklarerade tjänster och goda möjligheter för brukarna att framföra sina synpunkter ökar demokratin och rättssäkerheten.

Alla verksamheter ska vara tillgängliga och möjliga att delta i oavsett kön, etnisk bakgrund, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning.

Jämställdhetsplaner ska vara kända av all personal i all verksamhet. Löneskillnader beroende av kön ska inte förekomma och trovärdiga utvärderingssystem ska användas för att redovisa frågan varje år.

Kommunalt finansierad verksamhet

I Haninge ska det finnas skolor för alla barns behov. Friskolor kan endast motiveras utifrån god alternativ pedagogik och ska följa samma regler som kommunala skolor och förskolor t ex lokala skolplaner, jämställdhetsplaner, miljöpolicy, skolbibliotek, handlingsplan mot mobbning och drogförebyggande arbete och eventuell vinst ska oavkortat återinvesteras i verksamheten. Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på. Människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som skolan ska gestalta. Skolor med föräldra- och elevmajoritet ska uppmuntras. Andelen elever som söker vidare till högskolor ska öka genom att kunskaper och pedagogiskt arbete följs upp regelbundet. Barn ska erbjudas tidigt stöd och samverkan med socialtjänsten ska ske i förekommande fall.

Personaltätheten i förskolor och skolor ska öka. Förutom fler lärare och förskollärare behövs fler psykologer, kuratorer och skolsköterskor. Föräldrarnas delaktighet ska garanteras genom att bland annat uppmuntra samarbete föräldrar emellan och att stödja barnens lärande. All verksamhet i anslutning till skoldagen t ex studiebesök och skolresor ska vara avgiftsfri.

Program mot mobbning som har stöd i forskningen införs i skolor och förskolor. Arbetet med medling som pågår i vissa skolor bör införas i alla skolor för att förebygga mobbning. Det drogförebyggande programmet ska implementeras. Skolan ska ha ett utvecklat elevhälsoteam som samverkar med elever, personal, föräldrar och andra externa verksamheter för att kunna erbjuda ett bra och varierande stöd.

Mötesplatser och lokaler för kultur- och fritidsaktiviteter ska finnas för olika åldrar och behov. Allmänhetens tider och tillgång till hallar och lokaler ska garanteras.

Trafiksäkerhetsarbetet ska intensifieras. O-visionen ska hållas levande.

Bra boenden och god service ska finnas även för ungdomar, människor med funktionsvariation och äldre samt för socialt svaga grupper på bostadsmarknaden t ex de som genomgått missbruksbehandling eller ungdomar som ännu inte fått fäste på arbetsmarknaden. Kommunal bostadsförmedling ska införas.

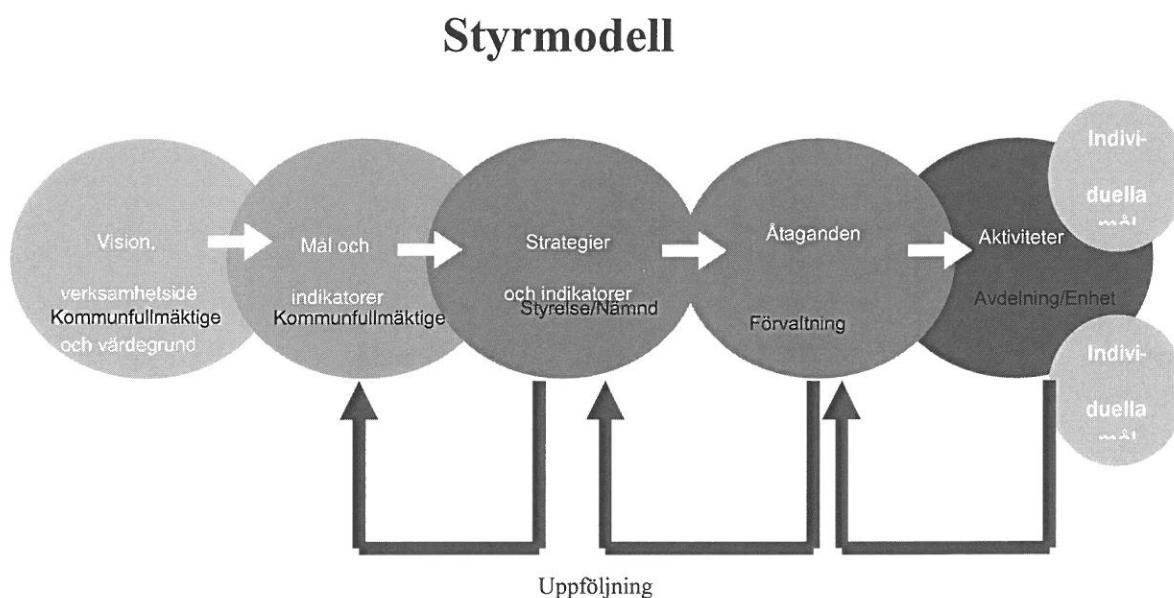
Utomhusmiljöer ska inbjuda till social samvaro eller rekreation. Gång- och cykelvägar ska vara väl upplysta.

Nafi Cilgin (V)
Gruppledare

Carina Wellton (V)
Ordförande

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen ska bidra till fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Kommunfullmäktiges vision

En vision kan sägas vara en önskad bild om framtiden och som beskriver vad man vill uppnå. Visionen uppdateras inte varje år, utan lever under en längre tid. Fullmäktige formulerar kommunens övergripande vision. Nämnder, styrelser och andra politiska organ formulerar inte egna visioner.

Kommunfullmäktiges verksamhetsidé

En verksamhetsidé talar om vilka vi finns till för och vad vi vill åstadkomma. Ibland innehåller verksamhetsidén också målet eller ändamålet med verksamheten. Verksamhetsidén är långsiktig och därför görs det oftast inga ändringar mellan åren.

Fullmäktige har också formulerat en verksamhetsidé som gäller för hela kommunen oavsett verksamhetsområde. Nämnder, styrelser och andra politiska organ kan formulera egna

verksamhetsidéer. En förutsättning är att verksamhetsidéerna hänger samman med och stödjer kommunens övergripande verksamhetsidé.

Kommunens värdegrund

Värdegrunden är ett gemensamt förhållningssätt som handlar om vad vi tycker är rätt, önskvärt och viktigt att leva upp till. Kommunens värdegrund har fastställts av kommunfullmäktige och finns i kommunens personalpolitiska program. Nämnder, styrelser och andra politiska organ kan formulera egna värdegrunder. En förutsättning är att den egna värdegrunden hänger samman med och stödjer kommunens övergripande värdegrund. För flera verksamheter, t.ex. äldreomsorgen och skolan, finns också nationella värdegrunder som ska beaktas.

Fullmäktiges mål och målområden

Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år. Viss uppdatering av målen sker årligen i samband med att fullmäktige beslutar om mål och budget.

Kommunen strävar efter att bli en ekologisk, social och ekonomisk hållbar kommun. Fullmäktiges mål delas därför in i tre områden utifrån perspektiven. Flertalet mål riktas till alla nämnder, men det finns också mål som gäller en specifik nämnd. Fullmäktige beslutar om indikatorer och målvärden för de övergripande målen. Val av indikator gäller oftast för flera år, målvärden kan sättas för det kommande året eller för flera år framåt. Flera av fullmäktiges indikatorer går att fördela per nämnd, och inte bara för hela kommunen.

Nämndernas strategier

Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångssätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet. Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till. Detta gäller till exempel det personalpolitiska programmet och klimatstrategin. Nämnderna bör beakta dessa beskrivningar vid utformningen av sina strategier.

Även nämnder bör besluta om egna indikatorer och målvärden kopplade till sina strategier där det är möjligt. Nämnderna formulerar alltså inga egna mål.

Nämndernas verksamhetsområden regleras i många fall av lagar eller särskilda föreskrifter. Dessa regler kan innehålla krav, till exempel på att mål eller riktlinjer fastställs av nämnd, kommunstyrelse eller fullmäktige. Här kommer styrmodellens regler i andra hand – det statliga regelverket har högre prioritet.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter

Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt. Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtaganden. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar. Inom förvaltningen bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga. Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål

Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Finns andra mål än fullmäktiges mål i styrmodellen?

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återsrapportering.

2.3 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas. Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återsrapportering.

2.4 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna. Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål. Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Men förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och ska medverka samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.
- Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. KF:s mål, uppdrag och styrtal för 2016 – 2017

I detta avsnitt redovisas KF:s mål som är både gemensamma och nämndspecifika. Uppdrag redovisas under respektive nämnd i kapitel 4.

3.1 Målområde – ekologisk hållbarhet

Klimatförändringar, överutnyttjande av naturtillgångar och en minskad artrikedom är hot mot vår välfärd och kommande generationer. Även om kommunens möjligheter att styra utvecklingen på dessa områden är begränsad så är det en livsviktig uppgift att styra verksamheten så att för att förhindra en ekologisk kollaps. Den kommunala årsredovisningen bör kompletteras med en miljörevision.

Mål som gäller samtliga nämnder	Indikator	Målvärde 2016
1. Utsläpp av växthusgaser ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån 2005	Utsläpp av växthusgaser i den kommunala organisationen	Lägre än 2015
	Utsläpp av växthusgaser (genomsnittlig årlig minskning för att nå målet 2020)	Minst – x
2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka	Andel ekologiska inköp	50%

Nämndspecifika mål	Indikator	Målvärde 2016
3. Den biologiska mångfalden ska öka (KS, SBN, KFN)	Areal ängs- och naturbetesmark som hävdas med slätter eller bete	Bättre än 2015
4. Sjöar och vattendrag ska bli renare. (KS, SBN, KFN)	Antal ytvattenförekomster som enligt Vattendirektivet har god ekologisk och kemisk status	Minst 2

Aktuella styrdokument inom målområdet:

- Klimat- och energistrategi
- Ekologiskt hållbarhetsprogram Vega
- Vattenplan
- Naturvårdsplan
- Strategi för ekologisk hållbarhet
- Cykelplan
- Resepolicy
- Avfallsplan
- VA-policy
- Fordonspolicy
- Kostpolicy
- Dagvattenstrategi
- Översiktsplan

3.2 Målområde – social hållbarhet

Kommunen verkar för en långsiktig social hållbar utveckling genom att säkra goda levnadsvillkor för invånarna. Möjlighet till arbete, goda boendemiljöer, utbildning, trygghet och hälsa, rättvisa, delaktighet och inflytande ska tas tillvara och utvecklas för att skapa ett socialt hållbart Haninge.

Inom målområdet "social hållbarhet" redovisas mål som är kommunövergripande och nämndspecifika.

Mål som gäller samtliga nämnder	Indikator	Målvärde 2016
5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna	Handelsindex	Högre än 2015
	Attitydundersökning	Högre än 2015
6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro	God psykisk hälsa - indextal för psykosomatisk hälsa	Bättre än 2014
	Andel elever som har positiva eller mycket positiva tankar om sin framtid.	Bättre än 2013
7. Folkhälsan ska förbättras	Sjukpenningtal	Lägre än 2015
	Andel elever boende i Haninge som inte använder tobak	Högre än 2015
	Andel fyraåringar med övervikt	Lägre än 2015
8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka	Nöjd inflytandeindex	Bättre än 2015
9. Invånarnas trygghet ska öka	Trygghetsfrågor i medborgarundersökningen	Bättre än 2015
	Trygghetsindex för unga	Bättre än 2014
	Trygghetsmätning per kommunal	Bättre än 2014
Mål som gäller samtliga nämnder	Indikator	Målvärde 2016
10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service	Nöjd medborgarindex	Bättre än 2015
11. Fler människor ska komma i arbete	Personer med försörjningsstöd som andelar av befolkningen	Lägre än 2015
	Arbetslöshet 16-64 år	Lägre än 2015

Nämndspecifika mål	Indikator	Målvärde 2016
--------------------	-----------	---------------

12. Attraktiviteten i parker och utemiljöer kring bostadsområden och kommunala anläggningar ska öka (SBN)	Nöjdhet med parker	Bättre än 2015
13. Haninges unga ska ha goda möjligheter till karriär i livet oavsett om man väljer arbete eller utbildning (GVN, SN)	Andel elever med examensbevis från gymnasiet	Bättre än 2015
	Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier	Bättre än 2015
	Unga vuxna 18-24 år som någon gång under året mottagit ekonomiskt bistånd	Lägre än 2015
14. Fler barn och ungdomar ska få uppleva en meningsfull fritid (KFN)	Nöjdhet fritid (nästa mätning görs 2016)	Bättre än 2012
15. Andelen elever som når skolans kunskapsmål ska öka (GFN, GVN)	Andel godkänd i alla ämnen (åk 6 och 9 ¹)	Bättre än 2015
	Andel högskolebehöriga (gymnasiet)	Bättre än 2015
16. Andelen elever som upplever trygghet och studiero i skolan ska öka. (GFN, GVN)	Andelen med upplevd trygghet i skolplaneenkäten: förskola, grundskola, gymnasiet	Bättre än 2015
	Andelen med upplevd studiero i skolplaneenkäten: grundskola, gymnasiet	Bättre än 2015
17. Den enskilde äldres nöjdhet med den kommunala servicen ska öka (ÅN)	Bemötande i hemtjänst	Bättre än 2015
	Bemötande i särskilt boende	Bättre än 2015
	Bemötande i särskilt boende demens	Bättre än 2015

Aktuella styrdokument inom målområdet:

- Utvecklingsprogram för den regionala stadskärnan, Västerhaninge, Tungalsta, Vendelsö och Brandbergen
- Strategi för ungas trygghet, hälsa och utveckling
- Handslag för Haninge
- Kvalitetspolicy
- Strategi för trygghet
- Cykelplan
- Jordbro utvecklingsprogram

¹ Gäller oavsett folkbokföringsort, d.v.s. även elever som inte bor i Haninge

3.3 Målområde – ekonomisk hållbarhet

Med ekonomisk hållbarhet i fokus skapas stabila och sunda ekonomiska förhållanden i hela samhället. Övergripande för all kommunal verksamhet är att planera och agera långsiktigt. För att säkra välfärd och trygghet för våra invånare förutsätts att kommunens ekonomi är välordnad. Det måste finnas marginaler för att kunna hantera det oförutsedda. All kommunal verksamhet ska därför präglas av god ekonomisk hushållning.

Kommunallagen ställer krav på kommunernas ekonomi och kommunerna måste leva upp till en budget i balans, dvs. i den budget kommunfullmäktige fastställer måste intäkterna vara större än kostnaderna. Denna nivå är emellertid för låg för att kravet på och behovet av långsiktighet ska tillfredsställas. Varje kommun behöver bedöma vilken resultatnivå som behövs för att kunna ha en god ekonomisk hushållning. För detta ändamål ska kommunen fastställa finansiella mål. Sveriges kommuner och landsting, SKL, har rekommenderat att denna nivå bör uppgå till minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Därtill har riksdagen fastställt ett krav om minst två procents överskott för en kommun med negativ soliditet för att kommunen ska få tillämpa lagstiftningen om resultatutjämningsreserv (RUR). För att nå målet krävs att varje nämnd arbetar för att klara sin verksamhet inom avsatt budgetram.

Inom målområdet "ekonomisk hållbarhet" redovisas mål som är kommunövergripande.

Mål som gäller samtliga nämnder	Indikator	Målvärde 2016
18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag	Ekonomiskt resultat	Minst 2 %
	Soliditet inklusive pensionsskuld	Bättre än 2015
19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare	Hållbart medarbetarindex	Bättre än 2015
20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning	Sjukfrånvaro	Lägre än 2015
	Avtalstrohet	Bättre än 2015
21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000	Befolkningstillväxt (genomsnittlig årlig tillväxt för att nå målet 2018)	Minst 500 pers./år
22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar	SBA:s Nöjd-Kund-Index för företagare	Bättre än 2015
	Antal arbetsställen i kommunen	Fler än 2015

Aktuella styrdokument inom målområdet:

- Personalpolitiskt program
- Plan för mångfald

- Näringslivsstrategi
- Policy för främjande av sociala företag
- Reglemente för intern kontroll
- Policy för mutor
- Resepolicy
- Policy för kurser, konferenser och representation
- Upphandlingspolicy

4. Nämndvisa ramar, direktiv och uppdrag för 2016-2017

De ramar som det nya kommunfullmäktige fastställer för 2017 kommer vara styrande även om budgetprocesser kommer att gås igenom årligen. Omprövningar av de olika verksamheternas målformuleringar, resurstilldelning och kvalitetsdeklarationer kan komma att bli aktuella beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller t.ex. finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv m.m.

Under avsnitt 4.1 redovisas förutsättningar för driftbudgetramar 2016 nämndvisa budgetramar och direktiv och kommentarer till dessa.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella statsbidrag för 2016 till 4 095 400 tkr. Det är enligt prognos från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2015-04-29 inkl en skatteväxling på 2 öre för övertagande av viss hälso- och sjukvård inom LSS-verksamheten. Utöver detta har hänsyn tagits till föreslagna förändringar i utjämningsystemen på totalt 25,0 mnkr samt 10,0 mnkr för att kommunens befolkningsökning är högre än 1,2 procent per år. Det innebär att den totala intäkten för skatteintäkter och generella statsbidrag är budgeterad till 4 130 500 tkr. Med ett resultat på 94,8 mnkr och 2016 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2016 till 4 049 700 tkr. För 2015 är den sammanlagda ramen, efter teknisk justering, 3 848 379 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 201 321 tkr.

Vänsterpartiets förslag till ekonomiskt mål är att de kommande åren ha ett ekonomiskt överskott på en procent (1 %). Målet är att trygga att kommunens verksamhet och bygger på en god ekonomisk hushållning. Målet innebär för 2016 ett positivt resultat på 52,1 mnkr. På sikt är Vänsterpartiets målsättning att ha ett budgeterat överskott på 2 %. Vänsterpartiet utgår också från 2010 års skattesats, vilket ger ytterligare 51,2 mnkr för att kunna finansiera fler satsningar, ökad kvalitet och utbyggd välfärd. Vänsterpartiets sammanlagda ram blir 4 153 000 tkr.

Nedan redovisas ramförslaget med exakta belopp för varje nämndområde.

Styrelse/nämnd (tkr)	Justerad budget 2015	Vänsterpartiets förslag till budget för 2016	Ramskillnad	Skillnad mot Koalitionen
Kommunstyrelsen ¹	191 750	199 500	7 750	0
Grund- och förskolenämnden ²	1 523 486	1 654 000	130 514	50 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	376 813	394 300	17 487	4 300
Kultur- och fritidsnämnden ²	181 433	190 000	8 567	6 000
Socialnämnden	775 117	822 500	47 383	20 000
Stadsbyggnadsnämnden	115 223	121 000	5 777	0
Äldrenämnden	632 857	700 500	67 643	23 000
Valnämnden	2 100	100	-2 000	0
Revisionen	1 600	1 600	0	0
Kommunfullmäktiges reserv ³	21 000	42 500	21 500	0
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	27 000	0	0
Totalt	3 848 379	4 153 000	304 621	103 300
¹ Inom kommunstyrelsens ram finns även kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd.				
² Fritidsverksamheten för 10-12 åringar flyttas från kultur- och fritidsnämnden till grund- och förskolenämnden.				
³ Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka oförutsedda behov och kostnader som ej kunnat beaktas i budgetbeslutet. Den är främst avsedd för att täcka volymrisker inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområde men även eventuella ökade kostnader för försörjningsstödet ska kunna hanteras inom denna reserv.				

4.1 Kommunstyrelsen

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005. 2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka. 3. Den biologiska mångfalden ska öka. 4. Sjöar och vattendrag ska bli renare.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna. 6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro. 7. Folkhälsan ska förbättras. 8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka. 9. Invånarnas trygghet ska öka. 10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service. 11. Fler människor ska komma i	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. 19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare. 20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning. 21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000.

	arbete.	22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.
--	---------	---

Ansvarsområden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har på uppdrag av Kommunfullmäktige ett övergripande ansvar för att leda kommunens utveckling. Kommunstyrelsens arbete bör utföras med ett uttalat fokus på jämställdhet, hållbarhet och gemensam välfärd.

Driftbudget kommunstyrelsen 2015

Ekonomisk ram 2016: 199 500 tkr

Förändring från 2015: + 7 750

Samarbetet med de fackliga organisationerna ska stärkas. Hinder för fackliga förtroendepersoner att utöva sina uppdrag ska ses över och särskilt beaktas i det nya personalpolitiska programmet. Alla anställda i kommunen ska erbjudas heltid. Kommunens centrala jämställdhetsplan ska brytas ner på varje förvaltning och enhet

Jämställdhetsombud ska utses på alla förvaltningar och arbetsplatser med fler än tio anställda. Rekryteringsplaner som bevakar mångfald bland de anställda avseende kön, ålder, funktionsvariation och etnisk bakgrund ska upprättas. Mentorskap ska utvecklas så att den äldre arbetskraftens erfarenheter tillvaratas i syfte att undvika tidiga pensionsavgångar och därmed kompetensförlust.

Särskilt budgeterande medel i kommunstyrelsen

Hållbarhetsutskottet

Haninge ska vara en föregångskommun gällande klimat/miljöarbete och präglas av en långsiktigt hållbar utveckling. Ett aktivt och strategiskt hållbarhetsarbete ökar kommunens attraktionskraft och skapar en tryggare framtid för barn och unga att växa upp i. För att understödja hållbarhetsarbetet har kommunstyrelsen inrättat ett utskott. Hållbarhetsutskottet har att fördela den så kallade Klimatmiljonen och Miljöpriset.

MR-beredningen

Haninge kommun har skapat Beredningen för frågor om mänskliga rättigheter (MR-beredningen) som en efterföljare till JIM-kommittén och demokratiberedningen. Syftet med beredningen är att belysa och bedriva opinionsarbete kring frågor som rör mänskliga rättigheter. Det är också att vara kommunstyrelsens/kommunfullmäktiges förlängda arm i nämnda frågor. Ramen för MR-beredningen är 500 tkr.

Vänsterpartiet betraktar MR-beredningen som ett verktyg att skapa en demokratisk och inkluderande kommun. MR-beredningens arbete ska präglas av ett särskilt fokus på jämställdhet, transparens och aktivt medborgerligt deltagande Haninge kommun. Utöver detta kommer Vänsterpartiet i medverkande majoritet att sträva efter en öppen och partioberoende översyn av MR-beredningens prioriteringar med konsensus som övergripande mål.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår sedan den 1 oktober 2012 i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation. Budget avser Haninges del och är för 2015 4,9 mnkr. Nämnden totala omslutning är 9,0 mnkr. Överläggningar pågår med Nynäshamns kommun om budget 2016.

Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för deras anställda så långt detta är lagligt möjligt. Prioriterade frågor är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar för att bland annat möta klimatutmaningen. Klimataspekten och kvalitén är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är en samverkan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent. Haninges del i finansieringen av förbundet 2016 är 2,4 mnkr, vilket är oförändrat från 2015.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation.

Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är för 2015 5,3 mnkr. Nämndens totala omslutning 2015 är 23,3 mnkr. Överläggningar pågår med de andra kommunerna om budget 2016.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2015 är 5,4 mnkr. Överläggningar pågår med de andra kommunerna om budget 2016.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2015 är 51,8 mnkr. Förslaget är att budgeten för Södertörns Brandförsvarsförbund höjs med 2,5 % jämfört med 2015.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Kommunstyrelsen ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.2 Grund- och förskolenämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro.	19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare.
	7. Folkhälsan ska förbättras.	20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resurs-användning.
	8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka.	21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000.
	9. Invånarnas trygghet ska öka.	22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.
	10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service.	
	11. Fler människor ska komma i arbete.	
	15. Andelen elever som når skolans kunskapsmål ska öka.	
	16. Andelen elever som upplever trygghet och studiero i skolan ska öka.	

Ansvarsområden

Haninge kommun ansvarar för att alla barn och ungdomar ska ha tillgång till utbildning av hög kvalitet. Grund- och förskolenämndens ansvarsområde omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, skolbarnsomsorg och särskola.

Driftbudget grund- och förskolenämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 1 654 000 tkr

Förändring från 2015: + 130 514

Budgetramen för 2016 ska täcka pris- och löneökningar. Barn behöver träffa andra barn och vuxna även om föräldrarna är viktigast för dem. Förskola som komplement till hemmet har visat sig vara mycket värdefullt och uppskattat av såväl barn som föräldrar. Långa arbetsdagar för föräldrarna och stora barngrupper inverkar negativt. Vänsterpartiet har länge arbetat för kortare arbetstid, Vårdnadsbidraget ska avskaffas och medlen överföras till barnomsorgen för att skapa högre personaltäthet på förskolorna och ge vidareutbildning till personalen. Haninges föräldrar önskar en god kommunal barnomsorg. De barn som av olika skäl inte kan vistas på förskolan ska erbjudas plats hos kommunal dagbarnvårdare som ingår i team där kompetensutveckling sker. Flexibiliteten ska öka och barnomsorg på obekväma arbetstider ska också erbjudas i kommunal regi.

Alla barn ska ha rätt till full tid i förskolan oavsett om föräldrarna är arbetslösa, föräldralediga eller sjukskrivna. Förskolan är till för barnen i första hand och de ska inte drabbas om föräldrarnas förhållanden ändras.

Skolorna i Haninge ska erbjuda utveckling, trygghet och ett livslångt lärande. Den närmaste skolan ska vara tillräckligt flexibel för att kunna möta alla elevers behov och önskemål. Läxhjälp ska erbjudas av varje skola till de elever som har det behovet. Fler behöriga lärare och speciallärare och förskollärare behöver anställas och Haninge ska ha en lärartäthet som svarar mot barnens behov och ligga minst i nivå med riksgenomsnittet. Grupperna i förskolan bör inte ha fler än tio barn per grupp. Fritidshemmen behöver mer personal och barngrupperna behöver minskas.

Utifrån att Haninge hör till bland de sämsta kommunerna i Stockholms län med avseende på lärartäthet per elev ska en genomgripande satsning genomföras så att Haninge, minst, hamnar i nivå med Stockholmsgenomsnittet.

Ett särskilt avgiftsfritt utbildningsprojekt bör införas som kan erbjuda läxhjälp, mentorskapsprogram, studiebesök och annan verksamhet där kommunens alla högstadieskolor samverkar med KTH:s campus i Haninge.

All verksamhet som har samband med skoldagen, t ex skolresor och studiebesök ska vara avgiftsfri. Det är ett exempel på hur mobbning kan undvikas av elever som har ekonomiskt svaga hemförhållanden. All verksamhet i skolan ska vara befriad från sponsring. Det drogförebyggande programmet ska fortsätta att implementeras i Haninges alla skolor och förskolor. Skolhälsovården utvecklas så att alla barn har möjlighet att få stöd och i elevhälsoteamet ska det finnas tillgång till kurator, skolsköterska, skolpsykolog och specialpedagog.

Kommunen ska via skolor och fritidsgårdar erbjuda alla tjejer i 8:e och 9:e klass feministiskt självförsvar. Den vardagsrädsla som många unga tjejer och kvinnor lever med är oacceptabel och kommunen måste göra vad de kan för att öka tryggheten. En del kan vara bättre belysning i de offentliga miljöerna, en annan feministiskt självförsvar.

Det ska till en översyn av skolpengssystemet, där behov ska vara vägledande för utformningen. Dagens system där barn kvantifieras behöver moderniseras.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005. 2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna. 6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro. 7. Folkhälsan ska förbättras. 8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka. 9. Invånarnas trygghet ska öka. 10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service. 11. Fler människor ska komma i arbete. 13. Haninges unga ska ha goda möjligheter till karriär i livet oavsett om man väljer arbete eller utbildning 15. Andelen elever som når skolans kunskapsmål ska öka. 16. Andelen elever som upplever trygghet och studiero i skolan ska öka.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. 19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare. 20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning. 21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000. 22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämnden ansvarar för gymnasiet och vuxenutbildningarna i kommunen. Även för SFI (svenska för invandrare).

Driftbudget gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 394 300 tkr

Förändring från 2015: + 17 487

Budgetramen för 2016 ska täcka pris- och löneökningar. Valet av gymnasieutbildning spelar en avgörande roll för individens, och i förlängningen även kommunens framtid. Därför är det viktigt att eleverna får ett bra stöd av studie- och yrkesvägledare. Kommunen måste också sträva efter att en större andel än idag fortsätter att studera på eftergymnasial nivå, inte minst i samverkan med universitet och högskolor i kommunens närområde.

Gymnasieskolan behöver bli bättre. Tillsammans med näringsliv och högskolor ska nya gymnasieutbildningar utvecklas. Haninge ska också utöka samarbetet med högskolor och universitet genom olika former av projekt för att öka andelen sökande till eftergymnasial utbildning. För att lyckas med detta ska anslagen ökas. Kommunen ska på alla gymnasiala utbildningar erbjuda eleverna att läsa kurser så eleverna kan få chans till högskolebehörighet.

Det ska finnas goda möjligheter att studera i vuxen ålder och att lära hela livet. Därför behövs det en väl utvecklad vuxenutbildning och chans till att studera gymnasiekompetens i kommunen.

Med den angivna budgetramen kan Gymnasie- och utbildningsnämnden tilldela samtliga gymnasieelever busskort.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro.	19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare.
3. Den biologiska mångfalden ska öka.	7. Folkhälsan ska förbättras.	20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning.
4. Sjöar och vattendrag ska bli renare.	8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka.	21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000.
	9. Invånarnas trygghet ska öka.	
	10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service.	
	11. Fler människor ska komma i	

	arbete. 14. Fler barn och ungdomar ska få uppleva en meningsfull fritid	22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.
--	--	---

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, kulturmiljö, biblioteks- och kulturverksamhet.

Driftbudget kultur- och fritidsnämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 190 000 tkr

Förändring från 2015: + 8 567

Budgetramen för 2016 ska täcka pris- och löneökningar. Kultursatsningar riktade till barn- och ungdomar är utvecklande och bör ske kontinuerligt över åren. Biblioteken ska vara avgiftsfria och finnas med god kvalitet i alla kommundelar med god tillgänglighet.

Vill vi se en utökad koloniverskamhet för barn under sommarhalvåret. Haninge är en skärgårdskommun och vi vill att fler ska kunna ta del av den delen , t.ex. genom sommarkollo.

Kultur, oavsett område, måste få större utrymme i samhället. Vi vill i sammanhanget också stärka barnperspektivet. I Haninge finns människor med olika bakgrunder från hela världen. Vänsterpartiet ser detta som en viktig resurs för kommunens utveckling och vill därför värna deras möjlighet att utöva sin kultur. Allt kultur- och fritidsliv i Haninge ska tillgängliggöras för barn och ungdomar med funktionsvariationer.

Ofta är det kulturen som utesluts när budgeten är stram, men Vänsterpartiet ser det som en viktig och adekvat satsning att stärka kulturen i kommunen och vill under mandatperioden ser över utbudet och kvalitén på det som redan finns och se vilka satsningar som behöver göras.

Det ska finnas chans till en aktiv och meningsfull fritid oavsett vart en bor. Därför ska det finnas fritidsgårdar i alla kommundelar som har generösa öppettider även på kväll, lov och helg.

Det ska finnas möjligheter att själv kunna starta en förening eller bokcirkel och därför behövs det tillgång till lokaler som allmänheten kan hyra för en rimlig summa. Det möjliggör för individers och grupper kreativitet och gemenskap.

Ett rikt kultur och idrottsliv är en viktig del för många människor, både vuxna och barn, killar och tjejer. Det är av största vikt att kommunens tillgångar kommer alla till gagn och att allas intressen ses som lika viktiga. Killar och tjejers utövande av kultur och idrott ska ges jämbördiga resurser och behandlas jämnt av kommunen.

En kulturskola håller på att växa fram i kommunen vilket vi är positiva till, kulturskolan ska kunna erbjuda barn och unga i kommunen olika estetiska verksamheter utan att familjer behöver ha goda ekonomiska resurser. Därför vill vi se en nolltaxa så kultur utövandet kommer alla till del.

Alla kommundelar ska ha en fotbollsplan i konstgräs som ska hållas i gott skick och upprustas vid behov.

En barnchecklista ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.5 Socialnämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005. 2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna. 6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro. 7. Folkhälsan ska förbättras. 8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka. 9. Invånarnas trygghet ska öka. 10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service. 11. Fler människor ska komma i arbete. 13. Haninges unga ska ha goda möjligheter till karriär i livet oavsett om man väljer arbete eller utbildning.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. 19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare. 20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning. 21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000. 22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.

Ansvarsområden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg (inklusive flyktingfrågor), arbetsmarknadsåtgärder, handikappomsorg samt serveringstillstånd i kommunen. Socialnämnden ska i samverkan med den enskilde och andra berörda finna lösningar som på ett aktivt sätt stärker individens förmåga att klara sig själv så långt som möjligt och känna trygghet.

Driftbudget för socialnämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 822 500 tkr

Förändring från 2015: + 47 383

Tilldelad budgetram ska täcka pris och löneökningar. Haninge är bland de med högst andel ungdomsarbetslöshet i Stockholms län. Detta är ett prioriterat område. Ungdomscentrum ska fortsätta att erbjuda ungdomar aktiviteter som leder till arbete. Antalet sommarjobb genom kommunens försorg ska öka. Målsättningen är att skapa en sommarjobbsgaranti likt den i grannkommunen Nynäshamn, där kommunen i samverkan med näringslivet kan garantera alla ungdomar sommarjobb. På så vis får många unga människor en första kontakt med arbetslivet vilket i sin tur kan bidra i en minskad ungdomsarbetslöshet. Insatser för arbetslösa ungdomar mellan 18-24 år ska prioriteras.

Inga barn ska behöva vräkas från sitt boende på grund av föräldrarnas situation.

Vänsterpartiets budgetförslag ger handikappomsorgen fortsatt goda ekonomiska förutsättningar för att hålla en hög kvalitet. Därför är det viktigt att satsning sker på kontinuerlig kompetensutveckling. En grupp som behöver särskild uppmärksamhet är de psykiskt sjuka och funktionshindrade. En särskild handlingsplan för bemötande och behandling ska därför arbetas fram.

Åtgärder för flickor och kvinnor, som söker skydd och stöd mot hot, misshandel och våld täcks även inom vårt budgetförslag. Här skall det hedersrelaterade våldet särskilt uppmärksammas. Denna uppmärksamhet gäller självfallet också barn som far illa.

Inom familjeenheten pågår ett riksomfattande utvecklingsarbete kallat BBIC, Barns Behov i Centrum. Utredningsmetoden syftar till att öka familjens delaktighet och att lyfta fram barnens behov och rättigheter i barnavårdsärenden och vid placeringar i familjehem. Vänsterpartiet anser att villkoren för att arbeta enligt metoden även fortsättningsvis bör stödjas. Det förebyggande arbetet ska utvecklas, exempelvis mot droger och mobbning samtidigt som antalet familjecentraler utökas. Det är viktigt att kommunen har en öppen verksamhet där medborgarna kan söka hjälp och stöttning utan biståndsbeslut. Dessutom ska barnfattigdomen elimineras.

För att kunna fullfölja sitt arbete ska Socialnämnden kunna disponera hyreslägenheter och förvaltningens tillgång till lägenheter måste öka. Speciellt när vår omvärld är orolig och flyktingar söker sig till Sverige måste vi stå rustade för att på bästa sätt ta emot flyktingar som kommer till vår kommun.

Extra resurser behöver fortfarande tillföras för den grupp människor med psykiska problem som "faller mellan stolarna". Varken psykiatri eller handikappomsorg tar emot dem. Det kan vara en psykisk problematik som inte bedöms tillhöra LSS personkrets men som behöver mycket hjälp för att klara det dagliga livet. Samverkan med landstinget krävs. I gruppen som inte får hjälp ingår föräldrar som har sina barn placerade i familjehem genom kommunen.

Arbetet med samverkan mellan skola och socialtjänst har utvecklats på ett positivt sätt. Det är mycket angeläget att stödja detta även fortsättningsvis.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande

konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.6 Stadsbyggnadsnämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro.	19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare.
3. Den biologiska mångfalden ska öka.	7. Folkhälsan ska förbättras.	20. Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning.
4. Sjöar och vattendrag ska bli renare.	8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka.	21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000.
	9. Invånarnas trygghet ska öka.	22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.
	10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service.	
	11. Fler människor ska komma i arbete.	
	12. Attraktiviteten i parker och utemiljöer kring bostadsområden och kommunala anläggningar ska öka.	

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom område bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Nämnden har också det samlade ansvaret för miljö- och stadsbyggnadsförvaltningens ekonomi och personal.

Driftbudget stadsbyggnadsnämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 121 000 tkr

Förändring från 2015: + 5 777

Tilldelad budgetram ska täcka pris och löneökningar. Nämnden ska bygga bort otrygga platser, gång- och cykelbanor genom bättre belysning och öppna välordnade parker. Trivsamma trafikmiljöer av typ "Fina Gatan" ska återupptas. Vid nya detaljplaner ska bevakas att bostadsområdena har s.k. gröna lungor, dvs. partier för park, lek och närhet till friluftsliv, och att det finns naturliga sociala träffpunkter. Kommunen ska också ha den beredskap som krävs för att köpa mark som Stockholm stad säljer ut inom Haninges gränser.

Nya bostadsområden ska erbjuda ett varierat bostadsbestånd med olika ägande- och upplåtelseformer. Mot bakgrund av de tusentals personer som står i kö för en hyreslägenhet i Haninge kommun ska alla ombildningar av hyresrättslägenheter upphöra med omedelbar verkan.

Vegastaden har möjlighet att bli en attraktiv kommun del i regionen med sin närhet till kommunikationer och natur. För övrigt behövs vissa kommun delars fysiska miljöer stärkas genom att fler kommunala aktiviteter förläggs där behov finns, t ex träffpunkter för barnfamiljer och ensamstående, mer levande mötesplatser osv i varje kommun del. Vägförbättringar och trafiksäkerheten behöver förbättras och ses över kontinuerligt.

Haninge bostäder ska fortsätta utvecklas som allmännyttigt bostadsbolag och producera lägenheter som även människor med låga inkomster kan efterfråga. Befintliga miljonprogramsområden ska upprustas med hänsyn till trivsamhet och öppna och trygga gröna miljöer och parker.

Med en offensiv politik för byggandet av bostäder är en målsättning att minst 500 hyresrätter färdigställs per år för att möta den efterfrågan som finns i kommunen. En andel av dessa ska vara kostnadseffektiva ungdoms- och studentbostäder. Omvandling till bostadsrätter ska inte tillåtas med tanke på att det ökar segregationen mellan kommun delarna. **Företaget** ska samverka med privata hyresvärdar och arbeta för att erbjuda övergångsbostäder till dem som rehabiliterats eller har andra svårigheter på bostadsmarknaden. Företagen ska samverka med socialtjänsten för att erbjuda tillfälligt boende för övriga grupper, t.ex. flyktingar, som väntar på permanent bostad. Vi stödjer arbetet med kvalitetsdeklarerade tjänster och synpunktshantering.

Allt som byggs i Haninge ska vara tillgänglighetsanpassat så att kommunens utbud kan komma alla till del.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.7 Äldrenämnden

Mål:

Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
1. Utsläpp av koldioxid ska fram till år 2020 ha minskat med 25 % jämfört med nivån år 2005.	5. Haninge ska utveckla en attraktiv regional stadskärna.	18. Kommunen ska nå ett budgeterat resultat, som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
2. Inköpen av ekologiska livsmedel ska öka.	6. Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro.	19. Kommunen ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare.
	7. Folkhälsan ska förbättras.	20. Kommunens verksamhet ska
	8. Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka.	

	9. Invånarnas trygghet ska öka. 10. Invånarna ska vara nöjda med kommunens service. 11. Fler människor ska komma i arbete. 17. Den enskilde äldres nöjdhet med den kommunala servicen ska öka.	präglas av effektiv resursanvändning. 21. Med 2008 som jämförelseår ska invånarantalet till år 2018 ha ökat med minst 10 000. 22. Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar.
--	--	--

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för kommunens vård och omsorg till personer över 65 år. Ansvaret innebär att den enskilda människan ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag och åldras i trygghet och med bibehållet oberoende. Mötas med respekt och värdighet och ha tillgång till god vård och omsorg. Samt tillförsäkras en säker och professionell behovsbedömning under juridiskt säkerställda former

Driftsbudgetramar äldrenämnden 2016

Ekonomisk ram 2016: 700 500 tkr

Förändring från 2015: + 67 643

Budgetramen för 2016 ska täcka pris- och löneökningar. Kommunal verksamhet ska bedrivas av kommunen. Inga privatiseringar eller avknoppningar ska få förekomma. Lagen och Valfrihetssystem, LOV, ska ej tillämpas i Haninge kommun.

Alla som har hemtjänst ska erbjudas en måltid per dag i gemenskap. Äldreboenden ska finnas i alla kommundelar. Pensionärsorganisationerna är en viktig förebyggande resurs liksom Väntjänsten. Dessa organisationer ska stödjas då de bidrar till att människor håller sig friska längre. Personalens vidareutbildning och stödet till anhöriga är viktiga områden som bör prioriteras fortsättningsvis. Även om kundvalssystemet införs inom hemtjänsten innebär det ingen stor förändring. Administrationen kring denna lilla verksamhet är dock stor. Vinsten för de äldre är inte uppenbar utan många upplever det som krångligt att välja mellan olika utförare. Vi vill att lagen om valfrihet tas bort inom hemtjänsten och i stället ska vi dra fördel av den kommunala väl fungerande formen att arbeta i team och erbjuda en helhetssyn på de äldres behov.

Alla som omfattas av kommunens äldreomsorg ska få disponera två timmars ledsagartid varje vecka för att kunna sysselsätta sig med sådant man vill, längtar efter eller önskar.

För de kommunanställda inom framför allt äldrevården ska en heltidstjänst vara en rättighet, deltid en möjlighet.

En barnkonsekvensanalys ska upprättas i samarbete med Barnombudsmannen och tillämpas vid alla viktiga beslut som rör barn. Barnkonventionen ska vara vägledande vid utformningen av listan och genomgripande konsekvensbeskrivningar måste göras varje gång. Nämnden ska också ha till uppdrag att samverka med andra relevanta nämnder vid beslut som rör barns hälsa och välmående.

4.8 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två via Haninge Holding helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg m.m. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv

Mål och uppdrag som kommunfullmäktige beslutar ska bekräftas med ägardirektiv från Haninge Holding. Bolagen ska i sin verksamhet arbeta mot kommunfullmäktiges gemensamma mål och god ekonomisk hushållning som anger att kommunens verksamheter ska präglas av effektiv resursanvändning.

Bolagen ska också i den utsträckning bolagens verksamheter omfattas av målen för hållbar samhällsutveckling också arbeta mot dessa mål och bidra till kommunens samlade måluppfyllelse. En redovisning kring hur bolagen arbetat med ägardirektiven under verksamhetsåret ska ske i fullmäktige varje år. Det ska också till en översyn av Haninge bostäders ägardirektiv.

Driftbudgetramar 2016

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2016 och plan för 2017-2018

Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar skall göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

I nedanstående investeringsbudget för 2016 uppgår kommunens investeringar till 155,1 mnkr. Där utöver finns lokalinvesteringar på totalt 647,7 mnkr som genomförs av Tornberget. Sammanlagt investerar kommunen inklusive lokaler för 802,8 mnkr. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 80,0 mnkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 882,8 mnkr. VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via Va-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2015-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2016.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2016. Planen för 2017 och 2018 innehåller i princip inte några objektsbundna investeringar förutom de investeringar som igångsätts under 2016 och som löper under flera år. Ramen för investeringar 2017 och 2018, exklusive VA-investeringar, är 803,9 mnkr respektive 993,3 mnkr.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras.

Sammanställning av investeringar på nämnd- och bolagsnivå

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Kommunstyrelsen	65 900	64 800	60 900
Grund- och förskolenämnden	496 000	563 900	767 500
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	53 000	3 000	3 000
Kultur- och fritidsnämnden	33 500	27 200	30 100
Socialnämnden	5 000	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	80 000	80 000	60 000
Stadsbyggnadsnämnden (exkl. VA)	35 000	30 000	25 000

Äldrenämnden	14 400	10 000	8 500
Tornberget	100 000	100 000	100 000
Totalt	882 800	883 900	1 060 000

Kommunen investerar exkl. lokaler	155 100	134 000	138 400
VA-investeringar som finansieras av kommunen	80 000	80 000	60 000
Lokalinvesteringar	647 700	669 900	854 900

5.1 Kommunstyrelsen

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Investeringsreserv	40 000	40 000	40 000
IT-investeringar	8 000	8 000	8 000
Inköp av bostadsrätter	10 000	10 000	10 000
Personalsystem	2 000	800	
Ekonomisystem	3 000	2 000	
Vattenplan	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt	400	400	400
Infartsparkering Sågen		1 100	
Totalt	65 900	64 800	60 900

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 40 mnkr, som kommunstyrelsen disponerar.

I budget avsätts 10 mnkr per år till kommunstyrelsen för inköp av bostadsrätter. Detta är ett av flera sätt att fram bostäder för att, bland annat möjliggöra för kommunen att leva upp till avtalet med Migrationsverket. Kommunstyrelsen får besluta om inköp av bostadsrätter inom denna ram.

Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 400 tkr för 2016. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2015-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Utökning F-6 skola i Tungelsta	10 000		
Utökning F-6 skola i Tungelsta inventarier	2 000		
Upprustning Vendelsömalmskolan	62 000	60 000	
Inventarier Vendelsömalmskolan		3 000	
Upprustning Ribbyskolan	50 000	55 000	
Inventarier Ribbyskolan	3 000		
Ny Vikingaskola (anm. 1)	102 000	75 000	52 200
Ny Vikingaskola inventarier			8 800
Upprustning Lidaskolan (Lida förskola)	30 000		
Ombyggnation av Måsöskolan (anm. 2)	45 800		
Inventarier Måerskolan	4 200		
4 avdelningar som ersätter Karusellen/Parks förskola	31 700		
Dito inventarier	1 300		
8 avdelningar som ersätter Karusellen/Parks förskola	64 300		
Dito inventarier	2 700		
Förskola Jordbro 3 avdelningar	24 000		
Inventarier Förskolan Jordbro	1 000		
Ny förskolan vid Ribbyskolan i Västerhaninge	48 000		
Inventarier förskola Ribbyskolan Västerhaninge	2 000		
Upprustning Hagaskolan		70 000	60 000
Inventarier Hagaskolan			3 000
Ny F-6 skolan Handen ers Runstensskolan		68 400	68 400
Utökning Ribbyskolan		55 000	55 000
Ribbyskolan inventarier			5 800
Ny förskolan Vega		48 000	
Inventarier förskolan Vega		2 000	
2 nya förskolor i centrala Handen		48 000	48 000
Inventarier 2 nya förskolor i Handen		2 000	2 000
Ny f-6 skola i södra Handen		65 000	71 300

Ny förskola Kolatorp			48 000
Inventarier ny förskola Kolatorp			2 000
Ny förskola Norrby			48 000
Inventarier ny förskola Norrby			2 000
Ny skolan i Västerhaninge ers Åbyskolan			100 000
Ny förskola Tungelsta			48 000
Inventarier ny förskola Tungelsta			2 000
Ny F-6 skola i Norrby			65 500
Ny F-6 skolan i Tungelsta/Hammar småbruk			65 500
Inventarier och utrustning	10 000	10 000	10 000
Sovaltaner förskolor	2 000	2 000	2 000
Totalt	496 000	563 900	767 500

Anm 1: Nuvarande Vikingaskolan kommer att rivas och ersättas av en ny skola som skall dimensioneras så att den kan möta det ökande elevantalet i centrala Handen. Den nya skolan skall innehålla en fullstor idrottshall. Den totala investeringen är 263 mnkr inkl. evakueringskostnader och inventarier.

Anm 2: Måsöskolan byggs om under läsåret 2015/16 till en total kostnad av 125 mnkr inkl. evakuering och inventarier.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Ny yrkesgymnasieskola inkl. inventarier	50 000		
Inventarier, lokalanpassningar m.m.	3 000	3 000	3 000
Totalt	53 000	3 000	3 000

En ny yrkesgymnasieskola byggs för att ersätta nuvarande Fredrik yrkesskola och kommer att stå klar våren 2016 för att tas i bruk till höstterminen 2016. Totalkostnaden för investeringen är budgeterad till 300 mnkr. 250 mnkr finns avsatta i tidigare budgetar. I denna budget finns också inräknat inventarier.

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2016. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2015-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Förbättringar kultur och föreningshuset i Jordbro	10 000		
Nya idrottshallar	10 000	20 000	20 000
Utbyggnad fritidsgård Tungelsta	5 000		
Årlig upprustning av lokaler/inventarier	400	400	400
Övriga ospecificerade projekt	5 000	3 000	3 000
Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	3 100	3 800	6 700
Totalt	33 500	27 200	30 100

Kultur- och fritidsnämnden har ett uppdrag att utreda på vilket sätt behovet av fler idrottshallar kan tillgodoses med början i Tungelsta, Västerhaninge och i Lyckeby.

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2018/2019, varför objektet inte ingår i föreliggande treårsbudget. För övriga objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2016. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2015-10-31.

5.5 Socialnämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Förtätning av befintliga boenden	3 000	3 000	2 000
Övriga investeringar	2 000	2 000	2 000
Totalt	5 000	5 000	5 000

Investering innebär att 3 befintliga boenden byggs ut till totalt 6 boende per enhet. Socialnämndens tidigare bedömning att minst en ny gruppbostad per år behöver färdigställas kvarstår men att detta med fördel kan lösas genom att hitta boende i ett flerbostadshus via blockförhyrning.

Av äskade medel för IT och inventarier m.m. erhåller socialnämnden en investeringsram på 2 mnkr. Beslut om fördelning bland dessa objekt ska fattas av nämnden senast 2015-10-31.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Investeringsbudget	13 400	23 000	25 000
Bro Vega	14 600		

Poseidons torg	7 000	7 000	
Totalt	35 000	30 000	25 000

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 13,4 mnkr 2016 utöver de specificerade objekten. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2015-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Reinvesteringar inom VA verksamheten	50 000	60 000	40 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	30 000	20 000	20 000
Totalt	80 000	60 000	60 000

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 80,0 mnkr 2016 för VA investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2015-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Träffpunkt Muskö	4 000		
Inventarier träffpunkt Muskö	500		
Upprustning Parkvillan/Tallgården	900	500	
Ny teknik i vården	1 000	1 000	1 000
Reservkraft Ros-Anders, Vallagården	5 000		
Ny demensdagsverksamhet		5 500	
Träffpunkt Jordbro/Tungelsta/Vega			4 500
Övriga investeringar	3 000	3 000	3 000
Totalt	14 400	10 000	8 500

För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2016. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2015-10-31.

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(belopp i tkr)	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar, ej objektsbestämda	70 000	70 000	70 000
Investeringar i tomtmark	5 000	5 000	5 000
Totalt	100 000	100 000	100 000

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap m.m. samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2016 medges 5 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2016-2018

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2016 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2017-2018 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Vänsterpartiet utgår från 2010 års skattesats bibehållen och med förbehåll för överskottsmål som sätts till 1 %, om utrymme finns, sätts överskottsmålet till 2 %.

Nämnd/styrelse (mnkr, löpande pris- och lönenivå)	2016	2017	2018
Kommunstyrelsen	199,5	204,7	
Grund- och förskolenämnd	1 604,0	1 675,4	
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	390,0	400,3	
Kultur- och fritidsnämnden	184,0	188,8	
Revisionen	1,6	1,6	
Socialnämnden	802,5	823,7	
Stadsbyggnadsnämnden	121,0	124,2	
Södertörns överförmyndarnämnd	0,0	0	
Södertörns upphandlingsnämnd	0,0	0	
Valnämnden	0,1	0,1	
Äldrenämnden	677,5	712,6	
Kommunfullmäktiges reserv	42,5	42,5	
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27,0	27,0	
Ofördelade medel	0,0	0,0	149,0
Totalt	4 049,7	4 200,8	4 349,8
Investeringar totalt	882,8	886,9	1 053,3
Varav VA-investeringar	80,0	80,0	60,0
Kommunen investerar	155,1	134,0	138,4
Uppdrag lokalinvesteringar	647,7	669,9	854,9

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2016 är utrymmet för 2017 respektive 2018 är 151 mnkr respektive 149 mnkr för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2017 och 2018 är inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2017 respektive 2018.

För 2017 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 4 285 mnkr, en ökning från 2016 med 155 mnkr eller 3,8 procent. Befolkningsökningen från 2015-11-01 till 2016-11-01 bedöms bli ca 900 personer. Resultatmålet för 2017 är 98 mnkr, vilket motsvarar 2,3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag

7. Ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Intern kontroll är kommunens system för att säkerställa att fullmäktiges mål uppfylls. De rapporter och annan information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas.

Intern kontroll kan sägas vara en "kontroll att kontroller görs". Intern kontroll är i första hand för att kunna styra och i andra hand ett system för kontroll och tillsyn. Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning ska säkerställas.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanen ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återslagas till nämnd.

Reglemente för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensetsättning genom upphandling eller kundval

Avknoppningar och privatiseringar av kommunal verksamhet ska ej förekomma. Dessutom ska elevpengssystemet ses över. Vänsterpartiet anser att behovet, inte antalet, ska vara vägledande vid utformande av ett nytt elevpengssystem.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten.

Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa gemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

- De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:
- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering
- Upphandling Personaladministration inklusive lönehantering Information
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera lokalutnyttjandet. Det regelverk som Haninge kommun tillämpar med internhyra skapar oro och frustration på många enheter. Därför tycker vi det är nödvändigt med en utvärdering och översyn av gällande regler. Även de ökade kostnaderna för lokalbanken måste ses över.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget skall vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller

och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut, vilka normalt skall fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov skall lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter skall bygga och driva verksamheten skall detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte men med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

investeringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringar som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse men det löses genom delegerat ansvar så att arbetsuppgifter utförs på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste därför se över och aktualisera sin delegationsordning årligen. I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vad som gäller om vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat/använt/tagit varan eller tjänsten i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning. Ändringar i attestreglementet ska beslutas av nämnden.

Mer information om attestreglemente och dess tillämpning finns på intranätet.

7.6 Drift-och investeringsbudget, över- och/underskott samt tilläggsanslag

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om/när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi & budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd senast 31 december. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader (förbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst ha motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.

- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk/belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar, omprioriteringar och/eller intäkter omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing/intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta de åtgärder som krävs.

7.8 Uppföljning och återrapportering

En väl fungerande uppföljning av mål och budget är en viktig del av styrningen av kommunens verksamhet och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter. Eftersom målet med den kommunala verksamheten är service och nytta för kommuninvånarna måste verksamheten styras och följas upp utifrån en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet. Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina ekonomiska verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning har att följa kommunstyrelsens tidplan och övriga anvisningar.

Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsuppföljningar görs alla månader utom januari och juli. Dessa har hittills haft störst fokus på ekonomisk uppföljning och prognos, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.

- Delårsuppföljning och -rapportering görs två gånger årligen (per den 30 april och 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat samt uppfyllelse av fullmäktiges mål görs.
- Delårsrapporten i augusti är något mer omfattande eftersom denna ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder och förvaltningar i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.